KOMISIJOS ĮGYVENDINIMO SPRENDIMAS (ES) 2020/1142

2020 m. liepos 29 d.

dėl griežtesnės priežiūros Graikijoje pratęsimo

(pranešta dokumentu Nr. C(2020) 5086)

(Tekstas autentiškas tik graikų kalba)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2013 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 472/2013 dėl euro zonos valstybių narių, kurios turi didelių finansinio stabilumo sunkumų arba kurioms tokie sunkumai gresia, ekonominės ir biudžeto priežiūros griežtinimo ([1]), ypač į jo 2 straipsnio 1 dalį,

kadangi:

(1) 2018 m. rugpjūčio 20 d. nustojus teikti finansinę paramą pagal Europos stabilumo mechanizmą, Komisijos įgyvendinimo sprendimu (ES) 2018/1192 ([2]) nuo 2018 m. rugpjūčio 21 d. šešiems mėnesiams Graikijai pradėta taikyti griežtesnė priežiūra. Vėliau ši priežiūra buvo pratęsta tris kartus ([3]), kiekvieną kartą – papildomam šešių mėnesių laikotarpiui, paskutinį kartą – nuo 2020 m. vasario 21 d.;

(2) nuo 2010 m. Graikija gavo didelę finansinę paramą, todėl Graikijos neįvykdyti įsipareigojimai euro zonos valstybėms narėms, Europos finansinio stabilumo fondui ir Europos stabilumo mechanizmui iš viso sudaro 243 700 mln. EUR. Graikija lengvatinėmis sąlygomis gavo finansinę paramą iš savo Europos partnerių, o 2012 m. ir dar kartą 2017 m. pagal Europos stabilumo mechanizmą buvo nustatytos konkrečios priemonės skolos tvarumui padidinti. 2018 m. birželio 22 d. politiniu lygmeniu euro grupėje buvo susitarta įgyvendinti papildomas priemones skolos tvarumui užtikrinti. Dėl kai kurių iš šių priemonių, įskaitant euro zonos nacionalinių centrinių bankų pajamų, gautų už Graikijos Vyriausybės obligacijas, laikomas pagal Susitarimą dėl grynojo finansinio turto ir Vertybinių popierių rinkų programą, lygiaverčių sumų pervedimą, gali būti susitariama euro grupėje du kartus per metus, remiantis teigiamomis griežtesnės priežiūros ataskaitomis, kuriose vertinama, kaip Graikija laikosi politinių įsipareigojimų, prisiimtų įgyvendinus programą. Todėl buvo panaudotos pirmosios trys sąlygiškų skolos priemonių dalys, dėl kurių euro grupė susitarė atitinkamai 2019 m. balandžio bei gruodžio mėn. ir 2020 m. birželio mėn.;

(3) Graikija įsipareigojo euro grupei tęsti ir užbaigti visas pagal Europos stabilumo mechanizmo paramos stabilumui programą (toliau – programa) priimtas pagrindines reformas ir išlaikyti svarbių reformų, priimtų pagal tą ir ankstesnes programas, tikslus. Graikija taip pat įsipareigojo įgyvendinti konkrečius veiksmus šiose srityse: fiskalinės, įskaitant struktūrinę, politikos, socialinės gerovės, finansinio stabilumo, darbo ir produktų rinkų, privatizavimo ir viešojo administravimo. Tie konkretūs veiksmai, išdėstyti 2018 m. birželio 22 d. euro grupės pareiškimo priede, padės šalinti Graikijos perviršinį makroekonominį disbalansą ir esamus ar potencialius ekonominių sunkumų šaltinius;

(4) 2020 m. vasario 26 d. Komisija paskelbė 2020 m. Graikijai skirtą ataskaitą ([4]). Komisija padarė išvadą, kad Graikijoje yra susidaręs perviršinis makroekonominis disbalansas ([5]). Nors pažanga matoma keliose srityse, kai augimo potencialas vis dar mažas, o nedarbo lygis – aukštas, tebėra didelių trūkumų ir iš praeities likusių veiksnių, susijusių su didele valstybės skola, aukštu neveiksnių paskolų lygiu bankų balansuose ir išorės sektoriumi. 2019 m. pabaigoje Graikijos valdžios sektoriaus skola sudarė 176,6 % bendrojo vidaus produkto ir buvo didžiausia Sąjungoje. 2019 m. grynoji tarptautinių investicijų pozicija, lygi – 150,6 % bendrojo vidaus produkto, tebėra ganėtinai neigiama, nors ji

([1]) OL L 140, 2013 5 27, p. 1.
([2]) OL L 211, 2018 8 22, p. 1.
([3]) Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2019/338 (OL L 60, 2019 2 28, p. 17), Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2019/1287 (OL L 202, 2019 7 31, p. 110) ir Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2020/280 (OL L 59, 2020 2 28, p. 9).
([4]) SWD(2020) 507 *final*.
([5]) COM(2020) 150 *final*.

apima didelę valstybės išorės skolą labai palankiomis sąlygomis. Be to, nors pastaraisiais metais einamosios sąskaitos deficitas gerokai sumažėjo, to vis dar nepakanka, kad didelė neigiama grynoji tarptautinių investicijų pozicija tinkamu tempu būtų sumažinta iki apdairaus lygio. 2013 m. nedarbas buvo didžiausias –27,8 %, bet toliau mažėjo, tačiau 2020 m. vasario mėn. vis dar sudarė 16,1 %. Ilgalaikis nedarbas (11,9 % 2019 m. ketvirtąjį ketvirtį) ir jaunimo nedarbas (35,6 % 2020 m. vasario mėn.) tebėra didelis, nors jis taip pat gerokai sumažėjo, palyginti su aukščiausiu lygiu krizės metu (ilgalaikis nedarbas buvo didžiausias (19,9 %) 2014 m. antrąjį ketvirtį, o jaunimo nedarbas (60,2 %) – 2013 m. vasario mėn.);

(5) 2020 m. kovo 11 d. Pasaulio sveikatos organizacija COVID-19 protrūkį oficialiai paskelbė pasauline pandemija. Dėl pandemijos piliečiai, visuomenė ir ekonomika pateko į ekstremalią didelio pavojaus visuomenės sveikatai situaciją. Tai yra didelis ekonominis sukrėtimas, darantis didelį neigiamą poveikį Europos Sąjungos makroekonominei perspektyvai. Tikėtina, kad Graikija patirs ypač didelį neigiamą poveikį dėl jos ekonomikos sektorinės sudėties. Pagal Komisijos 2020 m. vasaros prognozę 2020 m. nuosmukis galėtų pasiekti [X %], tačiau po jo 2021 m. ekonomika turėtų greitai, nors ir nevisiškai atsigauti. Su prognoze susijęs netikrumas išlieka didelis. Panašu, kad pandemija labai padidins valstybės skolą ir iš dalies padidins nedarbą, kuris ankstesniais metais mažėjo. Spartus grįžimas prie ekonomikos augimo bus itin svarbus siekiant užkirsti kelią histerezės efektui ir apriboti socialinį bei ekonominį krizės poveikį. Nuosmukio mastas parodo, koks svarbus yra turizmo sektorius, tačiau šis sektorius susiduria su dideliu netikrumu, kada bus panaikinti kelionių apribojimai. Be to, tikėtina, kad didelį nuosmukį patirs laivybos ir transporto sektoriai ir sumažės pasaulinė prekyba;

(6) nuo pandemijos pradžios ES ir jos valstybės narės ėmėsi precedento neturinčių priemonių žmonių gyvybėms ir pragyvenimo šaltiniams apsaugoti. Reaguodama į COVID-19 pandemiją ir laikydamasi suderinto Sąjungos požiūrio, Graikija laiku ėmėsi biudžetinių priemonių, kad padidintų sveikatos sistemos pajėgumą, suvaldytų pandemiją ir suteiktų pagalbą labiausiai nukentėjusiems asmenims ir sektoriams. ES rėmė nacionalines pastangas įveikti sveikatos krizę ir sušvelninti ekonominio nuosmukio poveikį. Ji skyrė savo biudžetą kovai su virusu, aktyvavo Stabilumo ir augimo pakte nustatytą bendrąją nukrypti leidžiančią išlygą, pasinaudojo visomis valstybės pagalbos taisyklių teikiamomis lankstumo galimybėmis ir pasiūlė sukurti naują priemonę, skirtą padėti žmonėms likti darbo rinkoje – paramos priemonę nedarbo rizikai dėl ekstremaliosios situacijos mažinti (SURE). Kartu su priemonėmis, kurių ėmėsi Europos Centrinis Bankas ir Europos investicijų bankas, ES atsakomųjų priemonių parama darbuotojams ir įmonėms sudaro daugiau kaip pusę trilijono eurų. Atsižvelgdama į tai, 2020 m. gegužės 27 d. Komisija pasiūlė Europos Parlamentui ir Tarybai sukurti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę, kad būtų teikiama didelė parama reformų ir investicijų, skirtų valstybių narių ekonomikai stiprinti, įgyvendinimui;

(7) COVID-19 protrūkio vidutinio laikotarpio ir ilgalaikiai padariniai labai priklausys nuo to, kaip greitai valstybių narių ekonomika atsigaus po krizės, o tai priklauso nuo priemonių, kurių, remiamos ES, valstybės narės imsis siekdamos sušvelninti socialinį ir ekonominį krizės poveikį. Kaip ir kitos valstybės narės, Graikija turėtų pasinaudoti ES ekonomikos gaivinimo priemonių rinkiniu, padėsiančiu finansuoti pagrindines reformas ir investicijas, kuriomis siekiama didinti augimo potencialą ir ekonomikos atsparumą. Tai savo ruožtu padės išvengti tolesnio skirtumų Sąjungoje didėjimo;

(8) 2020 m. gegužės 20 d. Komisija paskelbė šeštą griežtesnės Graikijos priežiūros vertinimą ([6]). Jame, atsižvelgiant į ypatingas aplinkybes, susiklosčiusias dėl COVID-19 protrūkio, daroma išvada, kad Graikija ėmėsi būtinų veiksmų, kad įvykdytų reikiamus konkrečius reformų įsipareigojimus. Šiame vertinime atsižvelgta į glaudų Graikijos valdžios institucijų bendradarbiavimą su Europos institucijomis ir pripažinta, kad būtina teikti pirmenybę politikai, orientuotai į neatidėliotinų priemonių įgyvendinimą reaguojant į pandemiją. Atsižvelgiant į tai, ataskaitoje pripažinta, kad viruso plitimo valdymo priemonių šalutinis poveikis turėjo neigiamą poveikį reformų įgyvendinimo pajėgumams per peržiūros laikotarpį, ir pažymėta, kad ateityje atsigaunant ekonomikai bus labai svarbu išlaikyti ir prireikus padidinti reformų tempą;

([6]) Europos Komisija, *Enhanced Surveillance Report – Greece, November 2020* (liet. „Griežtesnės priežiūros ataskaita. Graikija“, 2020 m. gegužės mėn.), *Institutional Paper 127*, 2020 m. gegužės mėn.

(9) atsižvelgdama į Komisijos 2020 m. nuodugnią apžvalgą ir remdamasi Komisijos vertinimo rezultatais, Taryba išnagrinėjo 2020 m. nacionalinę reformų programą ir 2020 m. stabilumo programą. Taryba atsižvelgė į poreikį kovoti su pandemija ir padėti atsigauti ekonomikai – tai pirmas būtinas žingsnis siekiant sudaryti sąlygas koreguoti disbalansą. Ji rekomendavo ([7]) Graikijai imtis visų būtinų priemonių, kad būtų veiksmingai kovojama su pandemija, be kita ko, didinant sveikatos priežiūros sistemos atsparumą, parengti sutrumpinto darbo laiko tvarką ir veiksmingą aktyvumo skatinimo paramą siekiant sušvelninti krizės poveikį užimtumui ir socialinį poveikį, taikyti likvidumo užtikrinimo priemones ir skatinti viešąsias bei privačiąsias investicijas keliose prioritetinėse investicijų srityse, įskaitant žaliąją ir skaitmeninę pertvarką. Taryba taip pat paragino valdžios institucijas tęsti ir užbaigti reformas laikantis įsipareigojimų, prisiimtų įgyvendinus programą, kad būtų atnaujintas tvarus ekonomikos gaivinimas po to, kai bus laipsniškai mažinami dėl COVID-19 protrūkio nustatyti apribojimai;

(10) nuo Europos stabilumo mechanizmo programos įgyvendinimo pabaigos Graikijos bankų sektorius tapo stabilesnis ir atsparesnis sukrėtimams, tačiau išlieka sena rizika ir didelis pamatinis pažeidžiamumas, kuriuos didina neigiamas koronaviruso protrūkio poveikis. Bankai išlaiko pakankamą likvidumą, tačiau neveiksnių paskolų lygis tebėra aukštas ir 2019 m. gruodžio mėn. sudarė 68,5 mlrd. EUR, arba 40,6 % bendrųjų klientų paskolų pozicijų ([8]). Pandemija gali sustabdyti laipsnišką neveiksnių paskolų mažėjimą: jos aukščiausią lygį pasiekė 2016 m. kovo mėn. (107,2 mlrd. EUR), o 2019 m. rugsėjo mėn. pabaigoje sudarė 71,2 mlrd. EUR. Be to, dabartinis ekonominis sukrėtimas daro poveikį bankų neveiksnių paskolų mažinimo strategijoms ir neveiksnių paskolų antrinei rinkai, taip pat programos „Hercules“, kuria remiamas tokių paskolų pakeitimas vertybiniais popieriais, įgyvendinimui po to, kai buvo sėkmingai užbaigti pirmieji sandoriai. Graikijos bankų kapitalo pozicija atitinka reguliavimo reikalavimus, tačiau didėja priežiūros reikalavimai ir kapitalo poreikiai, siekiant vidutiniu laikotarpiu finansuoti neveiksnių paskolų finansinio įsiskolinimo mažinimo procesą, esant mažam pelningumui. Todėl Graikijos bankams kyla ypač didelė rizika, kad dėl pandemijos padidės finansavimo išlaidos ir vėl pablogės turto kokybė. Valdžios institucijos imasi veiksmų, kad nukentėjusios įmonės visą laiką turėtų galimybę gauti finansavimą. Šios pastangos papildo komercinių bankų ir kredito valdymo įmonių lygmens iniciatyvas. Valdžios institucijos taip pat įsipareigojo toliau daryti pažangą įgyvendinant esmines finansų sektoriaus reformas ir tobulinti esamas neveiksnių paskolų problemų sprendimo priemones, atsižvelgiant į neigiamą COVID-19 protrūkio poveikį vykdomų ir ankstesnių reformų iniciatyvų tempui. Šios reformos, kaip ir fragmentuoto nemokumo režimo pertvarka, gali padėti vidutiniu laikotarpiu sušvelninti krizės poveikį privačiojo sektoriaus įsiskolinimui;

(11) nepaisant pastaraisiais metais padarytos pažangos, Graikija vis dar patiria didelių sunkumų, susijusių su verslo aplinka ir teismų sistema. Valdžios institucijos toliau siekia gerinti reglamentavimo aplinką ir didinti konkurencingumą, nepaisant kintančių prioritetų ir sunkumų, kuriuos lemia COVID-19 protrūkis. Nors Graikija padarė pažangą sutrumpindama įmonių įregistravimo laiką ir sustiprindama smulkiųjų investuotojų apsaugą, ji ir toliau labai atsilieka nuo pirmaujančių šalių keliose srityse (pvz., sutarčių vykdymo užtikrinimo, nuosavybės registravimo, nemokumo problemų sprendimo ir kt.). Pandemija paskatino daryti pažangą įgyvendinant e. valdymo darbotvarkę, o valdžios institucijos įsipareigojo imtis papildomų veiksmų, kad dar labiau sumažintų įmonėms ir piliečiams tenkančią administracinę naštą;

(12) 2010 m. Graikijai buvo užkirstas kelias skolintis finansų rinkoje; 2017 m. liepos mėn. išleidusi Vyriausybės obligacijų ji pamažu atgauna galimybę patekti į rinką. 2018 m. Graikijai sėkmingai užbaigus ESM programą, jos Vyriausybės obligacijų pajamingumas pradėjo lėtai mažėti, o 2019 m. labai sumažėjo. Nuo pandemijos pradžios Graikija sėkmingai išleido tiek iždo vekselių, tiek ilgalaikių obligacijų, o tai rodo ilgalaikes galimybes gauti finansavimą rinkoje, tačiau jos skolinimosi sąlygos vis tiek išlieka labai nepastovios;

(13) atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, Komisija daro išvadą, kad griežtesnę priežiūrą pagal Reglamento (ES) Nr. 472/2013 2 straipsnį pagrindžiančios sąlygos vis dar egzistuoja. Visų pirma, Graikijai ir toliau kyla su finansiniu stabilumu susijusi rizika, kuri, jei pasireikštų, galėtų turėti neigiamą šalutinį poveikį kitoms euro zonos valstybėms narėms. Jei koks nors šalutinis poveikis pasireikštų, jis galėtų būti netiesioginis, t. y. paveikti investuotojų pasitikėjimą ir kartu bankų ir valstybių refinansavimo išlaidas kitose euro zonos valstybėse narėse;

([7]) 2020 m. liepos 20 d. Tarybos rekomendacija dėl 2020 m. Graikijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2020 m. Graikijos stabilumo programos.

([8]) *Šaltinis* – Graikijos bankas.

(14) todėl vidutiniu laikotarpiu Graikija turi ir toliau imtis priemonių sunkumų šaltiniams arba potencialiems šaltiniams šalinti ir įgyvendinti struktūrines reformas patikimam ir tvariam ekonomikos atsigavimui paremti, kad sumažintų kelių iš praeities likusių veiksnių poveikį. Šie veiksniai, be kita ko, yra didelis ir užsitęsęs nuosmukis per krizę, Graikijos skolos naštos dydis, finansų sektoriaus pažeidžiamumas, vis dar palyginti stiprios finansų sektoriaus ir Graikijos viešųjų finansų tarpusavio sąsajos, be kita ko, valstybės nuosavybės forma, rizika, kad didelė įtampa bet kuriame iš tų sektorių gali išplisti į kitas valstybes nares, taip pat euro zonos valstybėms narėms kylanti rizika dėl Graikijos valstybės skolos;

(15) siekiant pašalinti likutinę riziką ir stebėti, kaip vykdomi tuo tikslu prisiimti įsipareigojimai, būtina ir tinkama pratęsti griežtesnės priežiūros taikymą Graikijai pagal Reglamento (ES) Nr. 472/2013 2 straipsnio 1 dalį;

(16) 2020 m. birželio 24 d. atsiųstu raštu Graikijai buvo suteikta galimybė pareikšti savo nuomonę apie Komisijos vertinimą. 2020 m. birželio 29 d. atsakyme Graikija iš esmės sutiko su Komisijos atliktu šaliai kylančių ekonominių iššūkių, kurie yra pagrindas tęsti griežtesnę priežiūrą, vertinimu;

(17) Graikija ir toliau gaus techninę pagalbą pagal Struktūrinių reformų rėmimo programą (kaip nustatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2017/825 ([9])) ir ją pakeitusius teisės aktus, kurie skirti reformoms rengti ir įgyvendinti, taip pat pagrindinėms reformoms tęsti ir užbaigti vykdant politinius įsipareigojimus, stebimus taikant griežtesnę priežiūrą;

(18) vykdydama griežtesnę priežiūrą Komisija ketina glaudžiai bendradarbiauti su Europos stabilumo mechanizmu pagal jo išankstinio perspėjimo sistemą,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Griežtesnės Graikijos priežiūros pagal Reglamento (ES) Nr. 472/2013 2 straipsnio 1 dalį, pradėtos taikyti Įgyvendinimo sprendimu (ES) 2018/1192, laikotarpis pratęsiamas dar šešiems mėnesiams, skaičiuojant nuo 2020 m. rugpjūčio 21 d.

2 straipsnis

Šis sprendimas skirtas Graikijos Respublikai.

Priimta Briuselyje 2020 m. liepos 29 d.

Komisijos vardu
Paolo GENTILONI
Komisijos narys

([9]) 2017 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/825 dėl 2017–2020 m. struktūrinių reformų rėmimo programos sudarymo, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1303/2013 ir (ES) Nr. 1305/2013 (OL L 129, 2017 5 19, p. 1).